

v Praze, dne 5.9. 2022

Posudek vedoucího diplomové práce studentky Lydie Emir s názvem „Náboženství v Beatnické generaci a šílenství jako identita“:

Studentka Emir Lydia se zabývá v rámci své diplomové práce teoretickým, sociologickým rozbořením básnické sbírky Charlese Ginsberga „Kvílení“ v návaznosti na tvorbu generace Beatníků. Dále se pak dle vlastních slov „Zabývá se rozmanitými náboženskými podtóny, jež se v textech Beatníků objevují, a také způsobem, jak tyto náboženské motivy přispívaly k vytvoření pocitu sounáležitosti uvnitř beatnické komunity, včetně utváření společného vědomí a jednotné identity těch, kteří se pohybují v undergroundu či opozici k většinové společnosti. V návazné části se studentka zabývá součinností básnické sbírky kvílení v rámci možných alternativních divadelních směrů. Třetí část sestává z vizuálních výstupů, pro něž se stává tato poezie zdrojem k vytvoření imerzivního divadelního zážitku, který je zároveň snahou o interpretaci předlohy v součinnosti se zaměřením převážně na témata náboženství a klinických psychologických stavů – jmenovitě na šílenství. Studentka se převážně zaměřuje na motivy a podmínky vzniku beatnické generace, jejich následných uměleckých projevů na základě jejich vztahu k náboženství, mysticismu, eklekticismu a roli Allena Ginsberga, jako tvůrce, uvnitř samotného hnutí.

Studentka předkládá obsáhlou teoretickou práci ve které zkoumá společenské prostředí a dobu vzniku básnické sbírky, a definuje následný posun ve vnímání hraničních kulturních projevů od 50'tých let, až do současnosti.

Důvody vzniku Counterculture (alternativní kultury, undergroundu, podzemní kultury) a jejího motivického vývoje do současnosti, včetně jejich uměleckých projevů jsou zásadním tématem této, z mého hlediska obohacující, diplomové práce. Studentka předkládá kriticky a částečně tendenčně, důvody vzniku undergroundové kultury na území USA na základě politických, společenských dobových zdrojů – cituje odborníky z oborů sociologie a psychologie a uvádí vývoj situace do současnosti. Na diplomové práci je patrný studentčin hluboký zájem o zvolené téma – samotná práce je vzhledem k studentčiným politickým postojům velmi kriticky laděná, a to převážně vůči technokratickým trendům/ postojům/praktikám uvnitř evropské a euroamerické společnosti, což nepovažují za zápornou vlastnost.

Práce se dále kriticky zabývá vlivem rozličných náboženských a duchovních směrů na formování undergroundové kultury v USA s odkazy na vlastní Ginsbergovu duchovní inspiraci a její zdroje. Ginsbergovo myšlení je hluboce inspirováno uměleckým dílem i samotným životem Williama Blakea a jeho vizemi – Kvílení samotné, stejně jako Ginsbergova životní poutě, vykazují výrazné paralely s Blakeovou tvorbou, s jeho velmi kritickými postoji k organizovanému náboženství (křesťanství) a k vlastní výrazné citlivosti, zmiňovanému „šílenství“, tedy hraničním psychologickým stavům, typickým pro oba tvůrce.

Následují pasáže, kdy studentka zkoumá možné příčiny Ginsbergova psychického nastavení, diagnózy, hraničních, z části kriminálních zkušeností zaznamenaných v Ginsbergových denících, jako inspiračních zdrojů básnické sbírky „Kvílení“.

Šílenství a jeho umělecké projevy jsou akceptovatelné, neboť se jedná o projev choré mysli. V případě „Kvílení“ vzniká spekulace o díle a jeho možném právním dopadu, jeho nelegálnosti, protože může být vnímáno, jako ohrožení společenských a mravních základů v USA sedmdesátých let. Kvílení je z tohoto hlediska hraničním dílem na pomezí, které posouvá mantinely lidské identity, morálky, estetiky.

Všechny tyto aspekty jsou důvodem pro studentčin výběr zvoleného tématu diplomové práce i projektu.

V následujících pasážích své teoretické práce, studentka definuje další inspirační zdroje, které uplatňuje v rámci výtvarného řešení magisterského projektu. Jde o formy a historii netradičních divadelních projevů. Formy pouličního divadla, jejich společensky kritické aspekty, ke kterým má, vzhledem ke své artistické kariéře, jak sama popisuje, nejbližší. Nesouhlasím s jejím romantickým tvrzením, že klasická jeviště a studiové scény pozbyly své výrazové síly, na úkor pouličního divadla – toto vnímání problematiky jevištního prostoru patří, dle mého názoru, do doby rozkvětu alternativních jevištních forem a není již úplně legitimní. Dále pak definuje stručně rozdíly a spojitosti mezi scénografií, instalací, mizanscénou, formy imerzivního divadla, jejich prostředky možné interpretační a koncepční práce uvnitř prostoru ve vztahu k divákovi.

Samotný projekt studentky, tedy básnické dílo „Kvílení“ Allena Ginsberga je dle vlastních slov inspirováno pocity šílenství, východním mysticismem, duchovní eklektičností, přechodovými stavy v rámci společenského ukotvení a vlastní identity. Dále pak ji inspirují grotesknost, již zmíněné atributy cirkusu, pouličního i imerzivního divadla. Studentka si pro svou „realizaci“ projektu vybírá podzemní prostory Divadla X 10 a to na rozdíl od původního záměru uvádět projekt na Karlově mostě. Scénografie je, pakliže ji správně chápu, v první části projektu, instalací „oživlých“ objektů, inspirovaných japonským mysticismem. Studentka pracuje s předlohou animistických předmětů tradiční japonské kultury nazývaných „Kami“. Principem domácích bůžků, obývajících lidská obydlí. Studentka navrhla řadu předmětů, z části rituálního charakteru s vlastní nezávislou aktivitou, nezávislým dějem, které jsou součástí divadelního prostoru. Objekty jsou z části obsluhovány divákem, vytváří pocit imerzivnosti. Dalším atributem prostoru jsou tzv. „automata“, tedy samohyby, jejichž funkci jsem z textu nevyčetl, ale předpokládám, že je identická s objekty inspirovanými „Kami“.

V druhé části projektu, se studentka odchyluje směrem k projekci a částečně novým technologiím. Jde o princip sledování jedince/diváka – záznam aktivit mezi objekty a divákem z první části je následně promítán v rámci přednesu básně „Moloch“. Nacházíme se v prostředí nemocnice pod neustálým dozorem a kontrolou neviditelné vyšší moci technického charakteru.

Třetí a závěrečná část projektu je z mého hlediska výrazně didaktická, prostor je zahlcen literaturou výchovného a pedagogického charakteru - příručkami o svépomoci a životním stylu (self-help books) – znázorňují prý nutnou změnu „šíleného“ jedince v rámci začlenění do „zdravé“ společnosti.

Výpověď je laděná kriticky/ironicky. Projekt končí yogovou seancí za účasti publika.

Hodnocení teoretické práce a projektu studentky Lidye Emir je rozporuplné. Studentka předkládá velmi kvalitní, intenzivně propracovanou teoretickou práci, na které je patrný hluboký a osobní zájem o problematiku. Studentka zpracoval v uplynulých měsících velké množství teoretické literatury a zdroje kvalitně aplikuje. Z tohoto hlediska hodnotím její teoretickou práci známkou A.

V rámci projektu je patrné, že studentka opravdu není a nebude scénografkou – na katedře se ocitla, jak vlastním, tak kolektivním pochybením, které zpětně nemá smysl hodnotit. Její interpretační schopnosti jsou výrazně nezralé/naivní. Studentka si své limity nicméně velmi objektivně a sebekriticky uvědomuje.

Projekt vnímám, jako výrazně neucelený. Postrádá propracovanou interpretační a dramaturgickou linku, vyzrálý výtvarný výstup. Vzhledem k studentčiným ambicím, věnovat se v budoucnu, kariéře pouliční žonglérky, ne oboru scénografie a její investované energii v rámci studia na Katedře Scénografie, hodnotím její projekt známkou D a doporučuji k obhajobě.

S úctou a s pozdravem,
Doc. Mgr. Jan Štěpánek